

Bruselj, 22. januar 2024
(OR. en, hu)

Medinstitucionalna zadeva:
2022/0099(COD)

5599/24
ADD 1

CODEC 118
ENV 65
CLIMA 27

DOPIS O TOČKI POD „I/A“

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	Odbor stalnih predstavnikov/Svet
Zadeva:	Osnutek UREDBE EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o fluoriranih toplogrednih plinih, spremembi Direktive (EU) 2019/1937 in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 517/2014 (prva obravnava) – sprejetje zakonodajnega akta = izjave

Izjava Češke republike

Češka republika je v celoti zavezana zagotavljanju skladnosti z Montrealskim protokolom, učinkovitejšemu boju proti nezakoniti trgovini in prispevanju k prizadevanjem EU za doseganje ciljev svežnja „Pripravljeni na 55“ in podnebne nevtralnosti.

Čeprav se strinjamo s cilji uredbe, obžalujemo, da končni dogovor po našem mnenju presega te cilje in zajema politične odločitve, ki niso bile v celoti analizirane in spadajo na področje uporabe različnih zakonodajnih aktov, zlasti uredbe REACH.

Najbolj problematične določbe po mnenju Češke republike zadevajo novi odstavek o stikalnih napravah (člen 13(5)), ki prepoveduje eno od alternativ z nizkim potencialom globalnega segrevanja, in več delov Priloge IV, zlasti o večdelnih toplotnih črpalkah in klimatskih napravah, ki od leta 2035 prepoveduje alternative z nizkim potencialom globalnega segrevanja. Poleg tega prepovedi alternativ z nizkim potencialom globalnega segrevanja v sektorju pen, aerosolov in toplotnih črpalk v enem kosu za nas prav tako predstavljajo velik problem.

Politična odločitev glede prepovedi alternativ z nizkim potencialom globalnega segrevanja v sektorju toplotnih črpalk in stikalnih naprav – skupaj z drugimi zelo strogimi prepovedmi za toplotne črpalke iz Priloge IV in novo uvedenimi prepovedmi storitev za toplotne črpalke – je za Češko republiko zelo občutljiva. Naši načrti za kakovost zraka so močno odvisni od uporabe toplotnih črpalk, v tem sektorju pa so bile izvedene obsežne naložbe iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov (zlasti Kohezijskega sklada) ter prihodkov iz EU ETS. Bojimo se, da bi morebitne dodatne ovire škodile naši politiki kakovosti zraka in trajnostnosti naložb v prehod s premoga na čistejše vire energije.

Menimo tudi, da je prepoved alternativ z nizkim potencialom globalnega segrevanja v nasprotju z duhom Sklepa XXXIV/3 pogodbenic Montrealskega protokola, ki pogodbenice spodbuja, naj povečajo energijsko učinkovitost ob postopnem opuščanju fluoriranih ogljikovodikov in upoštevajo poročilo skupine za tehnično in ekonomsko ocenjevanje (TEAP) za leto 2022. Sklep XXXIV/3 ni edinstvena pobuda, razprava o energijski učinkovitosti v okviru Montrealskega protokola pa nikakor ne izključuje fluoriranih alternativ z nizkim potencialom globalnega segrevanja.

Čeprav je bilo opravljenega veliko dela za rešitev nekaterih vprašanj, Češka republika zaradi navedenih razlogov ne more podpreti dogovora, zato se bo glasovanja vzdržala.

Izjava Estonije

Estonija ostaja v celoti zavezana zagotavljanju skladnosti s cilji podnebne politike EU za leti 2030 in 2050 ter izpolnjevanju ciljev Pariškega sporazuma in Montrealskega protokola. Zato pozdravlja podaljšanje uredbe o fluoriranih toplogrednih plinih in podpira njen cilj nadaljnjega zmanjšanja emisij fluoriranih toplogrednih plinov, da bi prispevali k podnebnim ciljem EU in spodbujali inovacije za proizvode z nizkim potencialom globalnega segrevanja ali brez fluoriranih toplogrednih plinov.

Dogovor o uredbi o fluoriranih toplogrednih plinih je rezultat zapletenih in napetih razprav. Estonija je imela ves čas pogajanj pomisleke glede predlagane hitrosti postopnega opuščanja fluoriranih ogljikovodikov in s tem povezanih stroškov za družbo ter glede zadostne razpoložljivosti in cenovne dostopnosti alternativnih tehnologij na majhnih trgih, kot je Estonija.

Poleg tega želi Estonija ponovno poudariti, da bi morale biti zadevne prepovedi zasnovane na temeljiti oceni učinka dejanske izvedljivosti in razpoložljivih alternativ. Obžalujemo, da temu ni bilo vedno tako. Ocene učinka so bile občasno nezadostne ali jih ni bilo, potreba po hitri in popolni opustitvi v nekaterih sektorjih pa je vprašljiva tako s podnebne kot gospodarskega vidika – ignoriramo koristi za podnebje. Eden od teh pomislekov je povezan s prepovedjo fluoriranih toplogrednih plinov v majhnih večdelnih toplotnih črpalkah in ohlajevalnikih – prepovedujemo delujoče alternative z nizkim potencialom globalnega segrevanja, da bi dosegli minimalne (ali celo nične) učinke za podnebje. Hkrati je uporaba alternativ z nizkim potencialom globalnega segrevanja popolnoma v skladu z Montrealskim protokolom in njegovimi cilji zmanjšanja.

Še eno za nas pomembno vprašanje je omejitev v zvezi z gradbenimi penami. Da bi ohranili pričakovano hitrost prenove iz novo dogovorjenega vala prenove, moramo graditi vse leto in v vseh letnih časih. Zato je prepoved uporabe fluoriranih toplogrednih plinov z nizkim potencialom globalnega segrevanja v izolacijski peni v nasprotju s tem ciljem, saj rešitev za gradnjo pri temperaturah pod +5 stopinj Celzija brez fluoriranih toplogrednih plinov ne obstaja. Naj ponovimo: prepovedujemo proizvode iz fluoriranih toplogrednih plinov z nizkim potencialom globalnega segrevanja brez ocene učinka, pri čemer upamo, da bo do prepovedi na trgu na voljo primerna in cenovno dostopna alternativa.

Z zanimanjem pričakujemo prihodnje smernice Komisije v zvezi s Prilogo IV, v katerih bo pojasnila prepovedi in na primerih pojasnila, zakaj za različne proizvode veljajo določene prepovedi. To je ključnega pomena za razumevanje prepovedi ter za pravilno in enotno izvajanje nove uredbe po vsej EU.

Estonija sicer podpira doseženi dogovor o uredbi, vendar pričakujemo, da bodo s klavzulo o pregledu prepovedi iz Priloge IV ustrezno obravnavani vprašanje obstoječih alternativ in zgoraj navedeni pomisleki.

Izjava Madžarske

Madžarska je zavezana ciljem podnebne politike EU za leti 2030 in 2050 ter pripisuje velik pomen doseganju ciljev iz Pariškega sporazuma. Čeprav se v celoti strinjamo s splošnim ciljem krepitve vloge uredbe o fluoriranih toplogrednih plinih pri prispevanju k podnebni nevtralnosti, končnega kompromisa ne moremo podpreti.

Sicer cenimo nekatere elemente svežnja (med drugim ohranitev cene za kvote v višini 3 EUR, določitev zaščitnih ukrepov in odstopanj za zagotovitev zanesljivosti, preprečevanje tržnega monopola in ohranitev izvzetja polprevodnikov iz sistema kvot), vendar pa dogovor prestopa nekatere skrajne meje, na kar je Madžarska že večkrat opozorila.

Prvič, po našem mnenju je dogovor v nasprotju s cilji RePowerEU in hitrim uvajanjem toplotnih črpalk. Vsesplošna prepoved hladilnih sredstev, zlasti alternativ z manjšimi emisijami, je torej v nasprotju z ambicijami podnebne politike EU in bi lahko ovirala uvajanje podnebju prijaznejših alternativ zaradi njihove cenovne dostopnosti.

Madžarska je ves čas pogajanj vztrajala, da se energijska učinkovitost, tehnična varnost in ekonomska izvedljivost ne smejo spregledati in da je treba upoštevati različne gospodarske in geografske razmere v posameznih državah članicah. Dogovor teh pomislekov ne upošteva.

Pomisleki vključujejo omejeno vzdrževanje proizvodov, ki so trenutno v uporabi in so zasnovani za večdesetletno uporabo, pa tudi premalo časa za pripravo na tehnološki prehod. Tehnične rešitve za razne vrste opreme, ki se trenutno uporablja, bodo prepovedane in v nekaj letih bodo obveljale znatne omejitve za opremo, dano na trg, ali nedavno proizvedeno opremo, ki temelji na sedanji tehnologiji. Novi tehnični izzivi zahtevajo nadaljnji razvoj sedanjih sistemov usposabljanja. V nasprotnem primeru bi se lahko soočali s pomanjkanjem strokovno usposobljene delovne sile.

Madžarska meni, da tržnih omejitev glede opreme ni mogoče izvesti v predvidenem roku, če se upoštevajo vidiki energijske učinkovitosti in tehnične varnosti. Odstopanja iz dogovora ne zagotavljajo zadostne rešitve problema, saj se pričakuje, da bo znaten del sedanje opreme zamenjan v desetih letih.

Razpoložljivost fluoriranih hladilnih sredstev se zaradi velikega potenciala globalnega segrevanja v okviru sedanjega sistema kvot stalno zmanjšuje. Vendar načrt zmanjševanja kvot iz dogovora ne upošteva tržnih in tehnoloških potreb, kar bi lahko povzročilo hudo pomanjkanje zakonito dostopnih hladilnih sredstev na trgu in drastično zvišalo njihove tržne cene.

Posledica uredbe bi lahko bilo nesorazmerno preoblikovanje trga, kar bi zaradi višjih cen lahko škodljivo vplivalo na potrošnike. Kombinacija različnih pretirano omejevalnih ukrepov v okviru uredbe o fluoriranih toplogrednih plinih, na primer tistih v zvezi s toplotnimi črpalkami, zaradi katerih se zvišujejo cene, bi lahko povzročila znatno povečanje nezakonitega trgovanja in uvoza, čemur bi bila Madžarska kot mejna država EU močno izpostavljena. Poleg tega bi to pomenilo neznosno breme za organe držav članic.

Uporaba žveplovega heksafluorida (SF₆) v nekaterih električnih stikalnih napravah je še vedno nujna za zagotovitev varnega delovanja električnega omrežja v sedanjih tehnoloških pogojih. V skladu z dogovorom se bo opuščala obstoječa tehnologija na trgu, kar bo upravljavce omrežja in proizvajalce električne energije prisililo, da se hitro prilagodijo novim in pogosto dražjim tehnologijam. Nekatera podjetja imajo že zdaj znatno tržno prednost. To bi gospodarske subjekte EU lahko postavilo v resnično slabši konkurenčni položaj. Poleg tega prepoved nameščanja električnih stikalnih naprav ni v skladu z dejanskimi razmerami na trgu z vidika tehnologije, varnosti in zasnove. Zlasti v času energetske krize bi to lahko ogrozilo stabilno oskrbo z energijo in energetska varnost, kar bi koristilo zelo omejenemu številu proizvajalcev in povzročilo dodatno izkrivljanje trga.

Nenazadnje veliko uvedenih prepovedi ni podprtih z ustrežno oceno učinka razpoložljivosti primernih alternativ in njihovih tržnih cen. Poleg tega nekateri ukrepi celo po predhodni oceni Komisije ne bi privedli do znatnega zmanjšanja emisij, vseeno pa bi s trga izrinili druge izvedljive alternative z nizkimi emisijami.